

מעשה חטא מיתוסף עוד רע בנפשו וצריך פעולה מיוחדת בפ"ע להוציא את הרע של כל פעם ופעם. לכן הקרבן שהפריש אתמול לא מהני אפילו בדיעבד לחטא שחטא היום.

"אבל מי שריבוי הצומות מזיק לו. . . כמו בדורותינו אלה"

מועתק פה המכתב אשר הוא מהבודדים בכתב ידו הקדושה של הבעש"ט והודפס בראש ספר התמים חוברת א', ונכתב לתלמידו בעל "התולדות יעקב יוסף" וזה לשונו:

"¹⁸ וראיתי ראייה אחת בשתי שורות העליונו' אשר רו"מ אומר כאילו מוכרח להתענו' ותרגז בטני מקול הקורא, והנני מוסיף בגזירת עירי' ובצירוף קוב"ה ושכינתא לבל יכניס עצמו ח"ו בזה כי זה הוא מעשה מרה שחורה ועצבות ואין השכינה שורה לא מתוך עצבות רק מתוך שמחה של מצוה כאשר ידוע לרומע"ל דברי שלמדתינו כמה פעמים והיו הדברים האלה על לבנו. וע"ד סעיפי מחשבות רומע"ל המביאי' אותו לזה איעצך ויהי' אלקי' עמך גבור החיל בכל בוקר בעת לימודו ידבוק עצמו בהאותיות בדביקות גמור בעבודת הקל ית"ש ואז יומתקו הדיני' בשרשן, ויקל מעליו הדיני', "ומבשרך אל תתעלם" ח"ו, להתענות יותר מהצורך והחיוב ואם שמע תשמע רומע"ל לקולי יהי' אלוקי' עמך, ובזה אקצר. . ."¹⁸

*

עה"פ¹⁹ "כי תראה חמור שונאך רובץ תחת משאו וחדלת מעזוב לו עזב תעזב עמו "ופירש"י "ומדרשו. . . כי תראה וחדלת פעמים שאתה חודל ופעמים שאתה עוזר הא כיצד זקן ואינה לפי כבודו וחדלת, או בהמת נכרי ומשאו של ישראל וחדלת "

והקשה רבינו²⁰ דהא המכילתא הביאה הדוגמא שאם הבהמה היתה בבית הקברות אסור לכהן ליטמא בשביל כך, ומדוע משמיט רש"י דוגמא זו ומביא רק הב' דוגמאות דזקן ואינה לפי כבודו, ובהמת נכרי ומשאו של ישראל.

ומבאר רבינו שהפסוק מרמז בזה על שיטתו של הבעש"ט גבי תעניות וסגופים, שהרי ידוע פירוש הבעש"ט על הפסוק: שבאם יראה האדם את חומר גופו "חמור שונאך רובץ וכו'" ויהיה לו מחשבה לשכור את גופו בתעניות וסיגופים "וחדלת מעזוב לו", אומרת לו התורה שלא זו הדרך אלא ההוראה היא "עזוב תעזוב עמו". ובשתי הדוגמאות שנקט רש"י רצה לרמז בהם את שני האופנים 'שאתה חודל', ואפשר לצום עפ"י שו"ע²¹ והם,

א. הא דמבואר בפרק א' דאגה"ת תעניות של תשובה על חטאים והיינו כשהאדם חוטא הנפש הבהמית שלו מתנתקת מהקדושה לפי שעה ונהיית בבחינת 'בהמתו של נכרי' - תחת ממשלת הקליפה, אבל ה'משא' הוא הנשמה שהיא הרי גם בשעת החטא באמנה איתו ית' הרי היא של ישראל. והוא יכול לצום כמבואר בסוף פרק א'.

אבל בפרק ב' מיירי אדה"ז בסוג של תעניות שהן למרק נפשו לה' לאחר שעשה תשובה שלימה, וכל ענינם הוא שיהיה מרוצה וחביב כקודם החטא, והיינו שנמצא במצב שהוא בעל נפש הרוצה לשוב אל ה' בתשובה מעולה על ידי תעניות היינו שמרגיש שעדיין נשאר במצב מסויים של חומריות וגסות שמפריע לו במירוק הנפש, ולכן רוצה הוא להתענות בכדי למרק את הנפש, והוי כ"זקן ואינה לפי כבודו" - שהן אמנם שקנה חכמה היינו שהוא עסוק ברוחניות

18. ישראל בש"ט.

19. משפטים כג. ה.

20. ליקוטי שיחות חלק כא עמ' 125.

21. חלק חו"מ הלכות נזקי גוף ונפש ס"ד.

אבל זה בבחינת 'ואינה לפי כבודו' היינו שבכל זאת יש איזה ממעלתו הרוחנית, והתעניות 'משלימות' זכוך זה.

ומובן בזה מדוע רש"י השמיט את המקרה של המכילתא של "כהן בבית הקברות" דכיון שהנשמה היא בבחינת 'כהן' שהיא למעלה ממקום המיתה והטומאה דהא גם בשעת החטא היתה באמנה איתו, והגוף הישראלי היא מציאות נצחית שאין בה מיתה והפסד לגמרי שהרי הוא בבחירתו של הקב"ה שלא שייך בו כליון, לכן הדוגמא היא דוקא מ"זקן ואינה לפי כבודו" שיכול להיות 'רק' שינוי רשות שהיא תחת ממשלת הקליפה אבל לא שינוי במהותה ובודאי שלא שייך לומר שיש ביהודי בחינה זו של 'בית הקברות' מיתה רוחנית.

ולכן מסביר רש"י שלפי פשוטו של מקרא הרי ה"פשט" בעבודת היהודי הוא ש"האלוקים עשה את האדם ישר" היינו שמרמז על עבודת הצדיק "חמור (שהוא) שונאך" ועובד ה' עפ"י סדר התורה, אומר הפסוק וחדלת מעזוב לו בתמיהה, לפי תורת הבעש"ט, הרי אין צורך בשבירת הגוף על ידי סיגופים ותעניות אלא צריך לזככו.

אבל לאחר מכן מביא רש"י את 'מדרשו' דהוא אמור באדם שחטא ופגם ולא הולך כל כך בדרך הישר, וממילא נוצר מציאות של 'פעמים שאתה חודל' וגם ע"ז יש הוראה ברורה שבדורותינו אלו אין להתענות מחמת חלישות האנשים אלא לפדות את התעניות בצדקה.

והגם שזה לא חידוש של אדה"ז בתניא אלא הלכה שמובאת בשו"ע אדה"ז הלכות נזקי גוף שאסור לצער הגוף כ' רבינו²² שגם באופנים הללו שמותר להתענות עפ"י שו"ע הנה בדורותינו אלה ניתן הכוח לפעול את ענין התשובה ומירוק הנפש באופן של שמירת הגוף, ולכן זהו טעמו של אדה"ז באגה"ת שאסור להרבות בתעניות של תשובה, אף שבשו"ע התיר גם במי שאינו יכול להתענות, כיון שבדורותינו אפשר גם בלי תעניות, ולכן אסור לו לצער את גופו. ואפשר היום לתקן את כל הענינים לא מתוך דאגה וצער כי אם מתוך שמחה וטוב לבב.

"אבל מי שריבוי הצומות מזיק לו וכו'"

לפנינו צרור התייחסויות של הרבי כנגד הצומות והסיגופים:

במקום אחד מביא הרבי²³ את דברי הרב המגיד שאמר²⁴: "אז ס'ווערט א קליין לעחיל אין גוף ווערט א גרויסער לאך אין דער נשמה". וממשיך להביא שם את דברי אדה"ז כאן בפ"ג. ולכן כותב לו הרבי כי "לדעתי היה צריך לשים לב להטבת מצב בריאותו הגשמי, על ידי אכילת ושינה באופן המתאים להנ"ל. ואם נחוץ לזה אכילת במ"מ [מזונות] קודם התפילה, ובמכ"ש שתיית תה, חלב וכיו"ב, ועד עתה נזהר בזה - יתיר מנהגו זה. ומכאן ואילך, יעשה את הנ"ל ומבלי להחמיר ע"ע בזה ובכיוצא בזה"

*

ובפעם אחרת כותב²⁵: "נבהלתי לשמוע אשר מרבה הוא בתעניות ומסגף את עצמו מבלי לאכול כמה וכמה שעות קודם התפילה וכיו"ב מעשים כאלו". וממשיך: "ולכן אם לקולי ישמע, הרי תיכף ומיד יבטל הנהגתו זאת, ואם יש לו בזה מנהג טוב שנהג ג"פ הרי יעשה התרת נדר, ויאכל קודם התפילה היינו מזונות ג"כ. ואם לפי מצב בריאותו נצרך לו יותר, הרי יאכל יותר ע"ז²⁶".

22. שם בהערה 42.

23. אגרות קודש חלק ד עמ' קנז.

24. נרפס בהתמים ח"ז עכ"ח.

25. אגרות קודש ח"ד עמ' תל.

26. ולא יסמוך על שקול דעתו, אלא ישאל הנהלה רוחנית הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מוהרש"ח קעסעלמאן."